
RECENZE

Karel A. Macháček: Escape to England. Útěk do Anglie. 1. vyd. Praha, Univerzita Karlova, 2003. 280 s.

Autobiografická výpověď lékaře

„*Útěk do Anglie*“, pod tímto strohým názvem se skrývá autobiografická publikace plk. v. v. MUDr. Karla Macháčka, autora, který od roku 1948 trvale žije ve Velké Británii. Byl aktivním účastníkem II. československého zahraničního odboje, se zdravotnickou službou letectva československé armády spojil i první léta svého poválečného působení. Naši veřejnosti je pak znám především jako nositel čestného ocenění Rytíř českého lékařského stavu, který mu byl udělen (byl pasován) dne 13. dubna 2002 (Vojenské zdravotnické listy připomněly tuto událost a uveřejnily curriculum vitae MUDr. K. Macháčka ve svém čísle 4 z roku 2002).

Poprvé kniha vyšla MUDr. Macháčkovi ve Velké Británii při příležitosti 50. výročí mnichovské dohody pod titulem „*Escape to England*“, aby upozornila na osud jednoho z československých studentů postižených důsledky těchto událostí. Vznikala ve druhé polovině 80. let minulého století, psána byla s ohledem na anglickou čtenářskou veřejnost – se snahou přiblížit co nejvíce autorovu domovinu a s důrazem na objasnění okolností jeho příchodu na anglickou půdu. Nyní, po 15 letech vyšla znovu v doplněném českém vydání péčí Univerzity Karlovy v Praze.

Zájemci o tento druh literatury (knihu lze vojensko-zdravotnické veřejnosti s určitostí doporučit) se z Macháčkovy autobiografie dozvědí nejen mnoho důvěrných údajů o rodině autora, vztahu k místu mládí (studoval na gymnáziu v Kyjově), ale současně se před nimi odvíjejí významné mezníky našich národních dějin 20. století. Na pozadí osobních prožitků autora je přiblížena atmosféra a ideje první Československé republiky, včetně kritických chvil její existence. Pro zdravotnickou veřejnost je jistě zajímavé přiblížení prvorepublikového studia medicíny, včetně okolností jeho dokončení na britské lékařské fakultě (autor je jedním z 44 československých mediků, kteří svá studia dokončili za 2. světové války ve Velké Británii, navíc byl významným činovníkem exilového Ústředního svazu čsl. studentstva). Mezitím však musela uplynout dramatická etapa vyplněná ilegálním odchodem K. Macháčka z proktorátu a vstupem do zahraničního československého vojska.

Kniha K. Macháčka je také u nás ojedinělým svědectvím o působení čsl. zdravotníků – příslušníků čsl. zahraničních jednotek na Západě. Bez příkras rovněž vypovídá o poválečném Československu a poměrech v jeho armádě. Dramatičnosti nepostrádá ani líčení druhého odchodu (útěku) MUDr. Macháčka do Anglie. Tušení neblahého vyústění poválečného vývoje v něm upevnilo rozhodnutí odejít z Československa. Ani první kroky v jeho druhé vlasti však nebyly snadné. A opět přitažlivé téma – britské zdravotnictví pohledem praktického lékaře.

České vydání Macháčkovy knihy již může obsahovat jistou satisfakci – část zachycující období po roce 1989. MUDr. Macháček pravidelně navštěvuje rodnou zemi (jeho sestra žije v Brně), vystupuje na veřejnosti jako přímý účastník II. čsl. zahraničního odboje a bývalý funkcionář studentského hnutí, který osobně přispěl k tomu, že datum 17. listopadu 1939 se podařilo již v průběhu válečných let povýšit na mezinárodní symbol. Je známým hostem ve vysokoškolském prostředí, opakovaně navštívil i Vojenskou lékařskou akademii J. E. Purkyně v Hradci Králové. Jeho veřejná vystoupení po roce 1989 dokumentují přílohy knihy, včetně fotografické části.

České vydání knihy Karla Macháčka představuje zajímavý a kritický memoárový pohled na zásadní peripetie dějin českého národa, zejména první poloviny 20. století. Je současně milým dárkem k autorovým letošním 88. narozeninám.

Doc. PhDr. František Dohnal, CSc.